

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาจารย์ในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยพยายามค้นคว้าเรื่องราวที่เกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้คือ

1. ความเป็นมาของโรงเรียนสาธิต
2. คุณลักษณะของครูประถมศึกษา
3. บทบาทของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

ความเป็นมาของโรงเรียนสาธิต

ค.ศ. 1788 โรงเรียนสาธิตสำหรับการฝึกหัดครูแห่งแรกมีขึ้นที่กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน เพื่อให้นักศึกษาฝึกหัดครูได้มีโอกาสสังเกตการสอนในโรงเรียนและได้ฝึกสอนโดยมีอาจารย์นิเทศก์¹

1

Wichit Srisa - an, "A Study of Current Functions

and the Administrative Structure and Practices of Campas Laboratory School, " (Unpublished Master's Thesis, University of Minnesota, 1963), pp 2 - 5. อ้างถึงใน จรินทร์ นาคศรีอาภรณ์, "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิตแผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 10.

ค.ศ. 1883 พันเอก ฟรานซิส ปาร์คเกอร์ (Colonel Francis W. Parker) ซึ่งเดิมเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูคุกเคาคี และต่อมาได้ย้ายมาเป็นอาจารย์ใหญ่วิทยาลัยฝึกหัดครูชิคาโก ได้จัดตั้งโรงเรียนสาธิต หรือโรงเรียนทดลองในระดับอนุบาลและประถมศึกษา ให้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนฝึกหัดครู โดยมุ่งหนักทางด้านการศึกษา และทดลองเพื่อปรับปรุงการสอนเกี่ยวกับการฝึกหน้าที่พลเมืองและการปรับปรุงชีวิตในชุมชน ทำให้ปาร์คเกอร์และคณะครูที่ทำการทดลองมีชื่อเสียงมากในขณะนั้น ¹

ค.ศ. 1887 คณะอาจารย์ฝ่ายวิชาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ได้เริ่มทำการทดลองหลักสูตร และวิธีสอนในโรงเรียนสาธิต โดยถือว่าโรงเรียนสาธิตควรมีหน้าที่เป็นแหล่งทดลองของวิชาต่างๆ ²

ค.ศ. 1909 ชาร์ลส์ เอช จักค์ (Charles H. Judd) ซึ่งต่อมาได้เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการศึกษาที่มหาวิทยาลัยชิคาโก ได้ปรับปรุงโรงเรียนสาธิตทดลองที่มีอยู่สองแห่ง แห่งหนึ่งสำหรับฝึกหัดครู ระดับปริญญาตรี อีกแห่งหนึ่งสำหรับปริญญาโท โดยพยายามใช้วิธีสอนจากหลักพัฒนาการของเด็ก และส่งเสริมให้มีการสอนอ่าน คัด และเลข โดยใช้วิธีทดลองแบบต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้วิชาครูมีหลักวิชาการ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11 - 12.

² อมร พรหมมีฤทธิ์, "การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนสาธิตในสังกัดกรมการฝึกหัดครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชานิเทศ และการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), หน้า 14.

ที่สามารถพิสูจน์ได้ และมีทักษะที่ถ่ายทอดหรือสอนได้ ¹

ค.ศ. 1926 สมาคมวิทยาลัยครูแห่งสหรัฐอเมริกา (The America Association of Teachers College) ได้วางมาตรฐานเป็นทางการสำหรับสถาบันฝึกหัดครูไว้ดังนี้

003833

1. วิทยาลัยครูแต่ละแห่งต้องมีโรงเรียนฝึกหัดครู
2. ครูแต่ละคนในโรงเรียนฝึกหัดสอน ต้องรับผิดชอบเด็กไม่เกิน 40 คน
3. นักศึกษาฝึกหัดครูทุกคนจะต้องฝึกสอนในระยะเวลาอย่างน้อยที่สุด 90 ชั่วโมง
4. ถ้ามีนักศึกษาฝึกหัดครูออกฝึกสอนจำนวน 18 คน จะต้องมือนักเรียนไม่ต่ำกว่า 30 คน สำหรับนักศึกษาฝึกหัดครูกลุ่มนี้ฝึกสอน
5. ต้องมีครูพี่เลี้ยงหรือที่ทำหน้าที่เต็มเวลาจำนวน 1 คน ต่อนักศึกษาที่ฝึกสอน 50 คน
6. ครูประจำโรงเรียนฝึกหัดสอนต้องมีชั่วโมงสอนอย่างน้อยที่สุด 2 ใน 5 ของการสอนทั้งหมด

มาตรฐานนี้ได้ใช้มากกว่า 20 ปี จนกระทั่ง ค.ศ. 1948 จึงได้มีโอกาสรปรับปรุงมาตรฐานใหม่โดยพยายามจัดการศึกษาให้สนองความต้องการของเด็ก และขณะเดียวกันก็ให้นักศึกษาที่จะเป็นครูต่อไปมีโอกาสได้ฝึกสอนด้วย ²

1 เรื่องเดียวกัน .

2 เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

โรงเรียนสาธิตมีต้นกำเนิดในทวีปยุโรป และต่อมาได้แพร่หลายในประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันแนวความคิดที่จัดให้มีโรงเรียนสาธิตในสถาบันฝึกหัดครูเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตครูก็ได้แพร่หลายไปทั่วโลก

ประวัติของโรงเรียนสาธิตในประเทศไทย

โรงเรียนสาธิตได้ตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2475 ชื่อว่า โรงเรียนประถมวัดหัวลำโพง แต่ในครั้งนั้นเรียกได้ว่าเป็นโรงเรียนฝึกหัดสอน หรือฝึกหัดงานของแผนกวิชาครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาได้ย้ายมาตั้งอยู่ที่สนามกีฬาแห่งชาติ และได้เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า โรงเรียนหอวัง อาจารย์ใหญ่คือ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล โรงเรียนนี้ทำหน้าที่เป็นโรงเรียนฝึกสอนของแผนกฝึกหัดครูประโยคมัธยม ในคณะอักษรศาสตร์ และครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนหอวังได้ทำหน้าที่ของโรงเรียนสาธิตจนถึงปี พ.ศ. 2487 จึงได้ล้มเลิกไป

ต่อมากรมการฝึกหัดครู ได้จัดตั้งโรงเรียนสาธิตขึ้นเป็นแห่งแรก คือ โรงเรียนสาธิตปทุมวัน เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2496 ปัจจุบันคือโรงเรียนมัธยมสาธิตปทุมวัน ขึ้นกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และต่อจากนั้นก็ได้เปิดโรงเรียนประถมสาธิตประสานมิตร ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ขึ้นในปี พ.ศ. 2499 และต่อมาในปีเดียวกันนั่นเอง ก็ได้เปิดโรงเรียนมัธยมสาธิตประสานมิตรขึ้นด้วย ต่อจากนั้นกรมการฝึกหัดครูก็ได้จัดตั้งโรงเรียนสาธิตในสถานศึกษาฝึกหัดครูต่าง ๆ ขึ้นหลายแห่งด้วยกัน รวมแล้วในปัจจุบันกรมการฝึกหัดครูมีโรงเรียนสาธิตอยู่ 9 โรงเรียนด้วยกัน

สำหรับโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งคณะครูศาสตร์จัดตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2501 เป็นโรงเรียนสาธิตซึ่งไม่ได้สังกัดกรมการฝึกหัดครู และต่อมามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งมีคณะศึกษาศาสตร์ก็ได้ดำเนินการจัดตั้ง

โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยขึ้น

โรงเรียนสาธิตของกรมการฝึกหัดครู และโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวง
มหาวิทยาลัย มีรายชื่อดังต่อไปนี้

- ก. ขึ้นกับกองโรงเรียนฝึกหัดครู มี 9 แห่ง คือ
1. โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 2. โรงเรียนสาธิตเพชรบุรีวิทยาลัยเกษตร
 3. โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ
 4. โรงเรียนประถมสาธิตวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
 5. โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
 6. โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก
 7. โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี
 8. โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูนครราชสีมา
 9. โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูอุบลราชธานี
- ข. โรงเรียนสาธิตซึ่งสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในปัจจุบันมี 12 โรงเรียน คือ
1. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)
 2. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)
 - * 3. โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - * 4. โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - * 5. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
 6. โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 7. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
 8. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 9. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น

10. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
11. โรงเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- * 12. โรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน ¹

คุณลักษณะของครูประถมศึกษา

วอชเบอร์น (C. Woseley Washburne) กล่าวว่า ครูเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทุกระดับ ดังนั้น ครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีการศึกษาคือ มีวิชาดี มีความรอบรู้ อย่างกว้างขวาง มีความรู้วิชาครู รู้วิธีสอนแบบต่าง ๆ จิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก ให้ความอบอุ่นใจ เห็นอกเห็นใจ และสนใจต่อเด็ก ยอมรับนับถือบุคลิกภาพของเด็ก รู้ว่าเด็กแต่ละคนมีประสบการณ์และความสนใจต่างกัน รู้จักแก้แปลงสภาพภายในห้องเรียน ให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็ก รู้หลักประชาธิปไตย ²

¹ สมคิด อิศระวัฒน์ และคณะ, รายงานการวิจัย "การวิเคราะห์ระบบโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย." (อัครสำเนา), หน้า 6 - 8. อ้างถึงใน พรทิพย์ รัตนวิเชียร, "ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อคุณภาพของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 20 - 22.

* ทั้ง 4 แห่งนี้ เคยขึ้นอยู่กับวิทยาลัยวิชาการศึกษา กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาได้มีการยกฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนั้นโรงเรียนสาธิตทั้ง 4 แห่งนี้ จึงสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

2

C. Woseley Washburne, What is Progressive Education
(New York : The John Day Company, 1952), pp. 82 - 83.

นอกจากคำกล่าวของ วอชเบอร์น์ แล้ว ต่อมาใน ค.ศ. 1947 วิทตี (Paul Witty) ได้วิเคราะห์ลักษณะของครูที่ดีจากจดหมายของนักเรียนชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จำนวน 12,000 ฉบับ มีความเห็นว่า ลักษณะ 12 ประการต่อไปนี้สำคัญที่สุด คือ

1. มีทัศนคติที่ต่อประชาธิปไตย
2. มีความกรุณาและสนใจเด็กเป็นรายบุคคล
3. อ่อนน้อม
4. มีความสนใจกว้างขวาง
5. ลักษณะท่าทางดี
6. ยุติธรรมไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก
7. มีอารมณ์ขัน
8. ความประพฤติดีและคงเส้นคงวา
9. สนใจในปัญหาของเด็ก
10. ยืดหยุ่น
11. รู้จักยอมรับและยกย่อง
12. มีวิธีการสอนแปลกใหม่มาสอน ¹

1

Paul Witty, "An Analysis of the Personality Traits of the Effective Teacher," The Journal of Education Research 40 (1947) : 622 - 671 .

ค.ศ. 1956 คาร์ค และ เอสตราบรูค (Robert R. Karch and E.C. Estrabrook) ได้ทำการวิเคราะห์อาชีพ (Job Analysis) ผลปรากฏว่าคุณลักษณะของครูที่มีอยู่ 5 ด้าน คือ

1. ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน
2. ด้านการสอน
3. ด้านศีลธรรมจรรยา
4. ด้านคุณสมบัติส่วนตัว
5. ด้านลักษณะท่าทาง

ครูที่ดีต้องสนใจและพยายามที่จะเข้าใจปัญหาของนักเรียน ตอบปัญหาทุกปัญหา อย่านำเรื่องส่วนตัวที่มีอิทธิพลกับทัศนคติที่มีต่อนักเรียน พยายามชักเรื่องยุ่งยากและอุปสรรคต่าง ๆ พยายามควบคุมอารมณ์ตลอดเวลา มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ใจคอหนักแน่นเมื่อนักเรียนถามปัญหา หรือเมื่อตนเองไม่สามารถตอบปัญหาได้ ไม่สนใจนักเรียนเพียงคนเดียวคนหนึ่ง ไม่สนิทสนมกับนักเรียนมากเกินไป ไม่ทำให้นักเรียนอับอาย ชมเชยนักเรียนเมื่อทำงานได้ผลก้าวหน้า ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และตัดสินใจหรือลงโทษนักเรียนด้วยความมีเหตุผล ¹

การค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะของครูที่สำคัญยิ่ง เป็นของโรอันส์และคณะ (David G. Ryans and Friends) ซึ่งเริ่มศึกษาในปี ค.ศ. 1948 พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกปี ค.ศ. 1960 และพิมพ์ครั้งที่ 5 เมื่อปี ค.ศ. 1970 โรอันส์

และคณะได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี โดยใช้ตัวอย่างประชากร เป็นครูประถมศึกษา และครูมัธยมศึกษา ใช้วิธีการสังเกตและการตอบแบบสอบถาม จากการวิเคราะห์องค์ประกอบในค่านพฤติกรรมในชั้นเรียน ทศนคติของครู ทศนคติของคณาจารย์ ความสามารถทางภาษา ความมั่นคงทางอารมณ์ จะได้ลักษณะของครู 9 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

ลักษณะของครูที่ดี	ลักษณะตรงกันข้ามกับครูที่ดี
ค่านพฤติกรรมในชั้นเรียน	
ลักษณะที่ 1 ให้ความอบอุ่นใจ มีความเข้าใจ และมีความเป็นมิตร	ลักษณะที่ 1 แยกตัวออกต่างหาก ไม่เกี่ยวข้องกับ เห็นตนเองเป็นใหญ่ กั้นขอบเขตและเข้มงวดกวดขัน
ลักษณะที่ 2 มีความรับผิดชอบทำงานอย่างมีระบบ และเอาการเอางาน	ลักษณะที่ 2 หลีกเลียงงาน ทำงานอย่างไม่มีแผน เรื่อยเฉื่อย
ลักษณะที่ 3 มีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์	ลักษณะที่ 3 ไม่มีชีวิตชีวา เชื่องซึม
ค่านทัศนคติของครู	
ลักษณะที่ 4 สนใจในความคิดเห็นของนักเรียน	ลักษณะที่ 4 ไม่สนใจความคิดเห็นของนักเรียน
ลักษณะที่ 5 สนใจในความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในชั้นเรียน	ลักษณะที่ 5 ไม่สนใจในความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในชั้นเรียน

ลักษณะของครูที่ดี	ลักษณะตรงกันข้ามกับครูที่ดี
ลักษณะที่ 6 สนใจความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้อื่น	ลักษณะที่ 6 ไม่สนใจในความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้อื่น
กาน้ำทัศนคติทางการศึกษา	
ลักษณะที่ 7 ถูกรับรู้ว่าเป็นศูนย์กลางในค่านประเพณี	ลักษณะที่ 7 ถูกรับรู้ว่าเป็นศูนย์กลางในค่านปล่อยให้ทำตามอำเภอใจ
ลักษณะที่ 8 เข้าใจภาษาพูดได้ดียิ่ง	ลักษณะที่ 8 ไม่เข้าใจภาษาพูด
กาน้ำความมั่นคงทางอารมณ์	
ลักษณะที่ 9 อารมณ์สม่ำเสมอ ปรียบตัวได้ดี	ลักษณะที่ 9 อารมณ์ไม่มั่นคง ปรียบตัวไม่ได้

ในระหว่างครูประถมศึกษา ลักษณะที่ 1 ถึงที่ 3 มีสัมพันธ์กันสูงมาก และสูงกว่าครูชั้นมัธยมศึกษา

ระดับประถมศึกษา ครูที่แต่งงานแล้วดีกว่าครูโสดทั้ง 3 ลักษณะ เล็กน้อย แต่ระดับมัธยมศึกษา ครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่เป็นโสดดีกว่า ครูที่แต่งงานแล้วทั้ง 3 ลักษณะ

กาน้ำทัศนคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อนักเรียน ผู้บริหาร เพื่อนครู และผู้อื่น ดีกว่าครูมัธยมศึกษา

กาน้ำทัศนคติทางการศึกษา ครูระดับมัธยมศึกษาถูกรับรู้ว่าเป็นศูนย์กลาง ในขณะที่ครูระดับประถมศึกษาถูกนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ด้านความสามารถทางภาษา ครูมัธยมศึกษาสูงกว่าครูประถมศึกษา

ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ครูชายทั้งระดับประถมศึกษา และ
มัธยมศึกษา มีความมั่นคงทางอารมณ์มากกว่าครูหญิง

นอกเหนือจากนี้ ไรอันส์ยังได้เปรียบเทียบด้วยอายุ ประสบการณ์
ของครู เพศ ฐานะครอบครัว งานอดิเรก ศาสนา ชนิดของการศึกษาค่า
การระดับปริญญา ความสำเร็จทางวิชาการ การเลือกอาชีพ กิจกรรมในวัยเด็ก
และวัยรุ่น ขนาดของโรงเรียน ขนาดของชุมชน ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม
ของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ สภาพภูมิศาสตร์อีกด้วย 1

คุณลักษณะของครูจากทางด้านศาสนา ศาสดาของศาสนาทุกศาสนา
มุ่งสอนให้คนประพฤติดี ละเว้นความชั่ว ดังนั้น ศาสดาจึงเปรียบได้กับบรมครู
พระพุทธเจ้าทรงกำหนดลักษณะของครูไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. ปิโย คือ เป็นคนน่ารัก ชวนให้ศิษย์อยากเข้าไปปรึกษา
หารือด้วย
2. ครู เป็นคนน่าเคารพ ประพฤติสมควรแก่ฐานะ ทำให้ศิษย์
เกิดความอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งของศิษย์ได้

David G. Ryans, "The Teacher Characteristics
Study in N.L. Gage (ed.)," Hand book of Research on
Teaching. (Chicago : Ran McNally and Co., 1963),
pp. 566 - 570 .

3. ภานินโย เป็นคนนำยกย่อง ควรเอาอย่าง เป็นผู้ทรงคุณ
ความรู้ และทรงภูมิปัญญาแท้จริง รู้จักปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

4. วัตตาระ เป็นคนรู้จักพูดรู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควร
พูดอะไร อย่างไร เป็นที่ปรึกษาแก่ศิษย์ได้ดี

5. วจนกขโม เป็นคนออกทนต่อการซักถามของศิษย์ ไม่เบื่อง่าย
หน่ายทนฟังได้เสมอ

6. คัมภีร์ภูจะ กตักตทา สามารถกล่าวชี้แจงเรื่องราวต่าง ๆ
ได้ลึกซึ้ง

7. โน จฏฐาเน นิโยชเย ไม่แนะนำเรื่องเหลวไหล หรือ
ชักจูงศิษย์ไปในทางเสื่อมเสีย ¹

กิ่งแก้ว อัดดากร ได้กล่าวถึงหลักธรรมที่ครูควรถือเป็นแรงใจ
และพยายามฝึกเป็นอุปนิสัย คือ หลักพรหมวิหาร 4 อันดอร์ปคัย

การสอนด้วยความเมตตา นั้น เป็นเหตุให้ชุมชนทั้งผู้ให้และผู้รับ
การสอน ครูเห็นสิ่งใดมีคุณค่า ครูสรรหามาให้ศิษย์ สมดังพุทธพจน์บาลีใน
สังคาลกสูตรว่า

สุวินิตํ วิเนนุติ แนะนำดี

สุคหิตํ คาหาเปนุติ ให้เรียนดี

และ สัพพสิปปเปสุ ติ บอกศิลปวิทยาด้วยดีใน

สมณชาโยโน ภานูติ ศิลปวิทยาทั้งหมด ไม่ปิดบัง

1

พระราชวรมณี, พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2520), หน้า 170.

การสอนด้วยความรู้แก่กัน เป็นบ่อเกิดของความชุ่มชื้น ครูเห็นความบกพร่องอันเป็นความทุกข์ของศิษย์ตรงไหน ครูแก้และถอน การแก้ไม่ใช่กลวิธีแบบแฉะแฉะก็มี แฉะน้ำก็มี วิธีบังคับ และลงโทษก็มี เมื่อใดครูเปี่ยมด้วยความกรุณาที่จะให้ศิษย์พ้นความผิด และเมตตาที่จะให้เขาได้รับความสุขในที่สุดแล้ว การบังคับก็ดี การลงโทษก็ดี ย่อมเป็นไปพอสมควรประมาณ ไม่ล่วงเกินศิษย์จนทำให้ศิษย์มีทุกข์ทับถมเป็นปัญหาซ้อนขึ้นไปอีกได้ ทั้งนี้เพื่อให้สมกับที่ครูเป็นผู้ทำความป้องกันทุกข์ภัยในทิศทั้งหลายให้แก่ศิษย์คงบาลีว่า

ทิสาสู ปริตฺตทานิ กโรนฺติ

มูทิตา คือความยินดีหรืออนุโมทนาในความดีของศิษย์นั้นยอมเป็นกำลังให้เขาไถ่กระทำคุณงามความดีสืบต่อไป จะแสดงต่อศิษย์โดยเฉพาะก็ได้ หรือจะยกย่องให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลอื่น ก็ยิ่งจะส่งเสริมให้เขาก้าวหน้าในสังคมได้ดียิ่งขึ้นด้วย สมดังพุทธภาษิตต่อจากที่กล่าวแล้วในเบื้องต้นว่า

มิตฺตํจฺเจสุ ปฏฺิเวเทนฺติ

ยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูง

อุเบกขา คือการวางเฉย ไม่ยินดียินร้าย จักอยู่เป็นข้อสุดท้ายของหลักพรหมวิหาร เมื่ออุบายในการสอนด้วย เมตตา กรุณา และมูทิตา ไม่อำนวยประโยชน์ดังที่ตั้งไว้ ครูย่อมต้องขึ้นสู่อุเบกขา ไม่ตั้งความหวังในเขาให้เกินกว่าเอกัตถภาพของเขา และไม่คิดเคียดแค้นหรือผูกโกรธในการที่ตนเองแนะนำเขาไม่สำเร็จโดยประชดประชัน หรือหวังให้ผลร้ายสนองเขาในทางหนึ่งทางใดทั้งสิ้น ¹

¹ กิ่งแก้ว อัครถาวร, "หลักธรรมบางข้อ และแรงใจสำหรับครู," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 3 (มกราคม 2512), หน้า 28 - 29.

ครูสภาได้ออกระเบียบครูสภาว่าด้วย วินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2506 และระเบียบครูสภาว่าด้วย จรรยาบรรณตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2506 ขึ้น เพื่อให้ครูถือเป็นหลักในการปฏิบัติตน ดังจะกล่าวต่อไปนี้

วินัยตามระเบียบประเพณีของครู

บริสุทธิ์ใจ

1. ครูต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ครูต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดี ด้วยความเอาใจใส่ระมัดระวังผลประโยชน์ของการศึกษา
3. ต้องสุภาพเรียบร้อย เชื่อฟังและไม่แสดงความกระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจของปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่การงาน โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา
ในการปฏิบัติหน้าที่การงานห้ามมิให้กระทำการข่มขู่ผู้บังคับบัญชาเหนือคน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำการ หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว
4. ครูต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่สถานศึกษา จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานไม่ได้
5. ครูต้องประพฤติตนอยู่ในความสุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์เที่ยงธรรม
6. ครูต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว
ห้ามมิให้ประพฤติกการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์และชื่อเสียงของครู เช่น ประพฤติเป็นคนเสเพล เสพเครื่องทองของเมาจนไม่สามารถครองสติได้ มีหนี้สินรุงรังหมกมุ่นในการพนัน กระทำความผิดอาญา

ประพฤติผิดในทางประเวณีต่อบุคคลหรือคู่สมรสของผู้อื่น การทำหรือยอมให้ผู้อื่น
กระทำการอื่นใดอันอาจทำให้เสื่อมเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของตน

7. ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และไม่คู้หมิ่น
เหยียดหยามบุคคลใด ๆ

8. ครูต้องถือปฏิบัติตามธรรมเนียมของสถานศึกษา

9. ครูต้องรักษาความสัมพันธ์ระหว่างครู และช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกันในหน้าที่การงาน

10. ครูต้องรักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา ¹

จรรยาบรรณทางระเบียบประเพณีของครู

1. ครูควรศรัทธาในอาชีพครู และให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
2. ครูควรบำเพ็ญตนให้เหมาะสมกับที่ใคร่ชื่อว่า เป็นครู
3. ครูควรใฝ่ใจศึกษาหาความรู้ความชำนาญอยู่เสมอ
4. ครูควรตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
5. ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมเด็กอย่างใกล้ชิด
6. ครูควรรู้จักเสียสละ และรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
7. ครูควรรักษาชื่อเสียงของคณะครู
8. ครูควรรู้จักมัธยัสถ์ และพยายามสร้างฐานะของตนเอง
9. ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ และไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น

10. ครูควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม¹

อ่ำไพ สุจริตกุล ได้เสนอข้อคิดเห็นพอสรุปได้ว่า ครูควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ ได้แก่ความรู้ทั่วไป ความรู้ในเนื้อหาที่จะสอน และความรู้ในวิชาครู ตลอดจนหน้าที่ของครู

2. ทักษะ ได้แก่การสอนและการปฏิบัติหน้าที่ครู

3. คุณธรรมนิยม ได้แก่จริยธรรม คุณธรรม และคตินิยมในความเป็นครู²

เบญจา แสงมลิ โดยบรรยายถึงภาพพจน์ของครูที่นึกถึงทุกครั้งปรากฏดังนี้เสมอ คือ

1. ยิ้มแย้มแจ่มใส

2. รักและเมตตาศิษย์ทั่วหน้ากัน

3. ยุติธรรม

4. กวียา วาจา สุภาพ

5. ตั้งตรง จะนั่งจะเดินท่าทางมีสง่า

6. แต่งกายเรียบร้อยทันสมัย

¹ ระเบียบคุรุสภาว่าด้วย จรรยาบรรณของครูระเบียบประเพณีครู

พ.ศ. 2506

² อ่ำไพ สุจริตกุล, "การผลิตครูปริญญา และทิศทางการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู," คุรุศาสตร์สนเทศ 1 (มกราคม 2520), หน้า 13.

7. ตรงต่อเวลา
8. มาทำงานสม่ำเสมอ ทั้งชั้นทำงานไม่มีคั้งค้าง
9. มีวิธีสอนที่น่าสนใจ ชักจูงใจให้อยากเรียน
10. กระทบใจเมื่อลูกศิษย์ทำผิด เด็กจึงไม่อับอายและไม่ค้อคิ่งกับ

ครูเลย

11. แทรกการอบรมสั่งสอนในบทเรียนทันทีที่ศิษย์ประพฤติไม่เรียบร้อย
12. ให้กำลังใจศิษย์ในการเรียน โดยการชมเชย และแนะแนว

ทาง

13. ส่งเสริมความถนัดของศิษย์และความสามารถแต่ละคน
14. ฝึกให้ศิษย์ทำงานอย่างมีระเบียบ
15. เอาใจใส่ต่อการเรียนของศิษย์เป็นรายบุคคล ถ้าคนใดเรียน

อ่อนก็สอนพิเศษให้

16. ดูแลศิษย์อย่างใกล้ชิด ติดตามความประพฤติของศิษย์ทั้งใน

และนอกเวลาเรียน

17. สอนศิษย์ให้รู้จักคิด แก้ปัญหาตามเหตุผล

18. เล่าเรื่องถ่ายทอดเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ศิษย์ฟังเสมอ บาง

ครั้งก็นำสิ่งที่ศิษย์สนใจมาให้ดู

19. ให้โอกาสศิษย์ทำงานอย่างอิสระ ให้รู้จักแสดงความคิดเห็น

รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

20. เมื่อศิษย์ป่วยไข้จะเยี่ยมเยียนตามชาวคราว ซึ่งศิษย์ทุกคนซาบ

ซึ้งใจไม่รู้ลืม ¹

¹ เบญจา แสงมลิ, "สมุคปกเขียว," ประชาศึกษา 28

ส่วนสหพันธ์อาชีพครูแห่งโลก ได้มีมติลำดับคุณสมบัติที่ดี และเหมาะสม
ของครูไว้ดังต่อไปนี้

1. ครูควรเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจธรรมชาติ และจิตใจของมนุษย์
เป็นอย่างดี
2. ครูควรมีลักษณะริเริ่ม รับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน ชยัน เสียสละ
3. ครูควรเป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะพูด อธิบาย สิ่งต่าง ๆ
ให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยแจ่มแจ้งชัดเจน
4. ครูควรมีสุภาพทั้งทางกาย และทางจิตใจดี
5. ครูควรมีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นเป็นอย่างดี
6. ครูควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และมีสามัญสำนึก
7. ครูควรมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี
8. ครูควรมีลักษณะที่น่าคบ และมีท่าทางที่น่านับถือ
9. ครูควรมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามที่ตนสอน มีชั้นดีธรรมและ

ออกตน ¹

การวิจัยของ เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะ เรื่องลักษณะของครูที่ดี
มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสำคัญของครูอยู่ที่บทบาทการสอนและการประพฤติตนเป็น
แบบอย่างที่ดี
2. ครูที่มีคนไม่ชอบมากที่สุดคือ ครูที่ขาดความรับผิดชอบ เจ้าอารมณ์

¹ อารักษ์ กาญจนพิทักษ์, "การจัดและบริหารโรงเรียน,"
วารสารวิสามัญศึกษา 6 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2512), หน้า 19.

ขาดความยุติธรรม เห็นแก่ตัว และประจบสอพลอ

3. ครูที่มีคนชอบมากที่สุด คือครูที่ตั้งใจสอน เข้าใจและเป็นกันเอง ยุติธรรม ตรงเวลา เสียสละ และมีเมตตาธรรม

4. ความบกพร่องของครู โดยเฉพาะครูชาย บกพร่องด้านความประพฤติที่ชอบยุ่งอวยมุข การแต่งกาย กริยามารยาทไม่ดี ส่วนครูหญิงจะบกพร่องด้านการแต่งกาย และอารมณ์จู้ชอบบน

5. ก้นหน้าที่ของครูตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ตรงกับหลักการทั่วไป กล่าวคือ เห็นว่าหน้าที่สำคัญของครูคือ การสอน การอบรมเด็ก การสอดส่องความประพฤติ และการแนะแนว ช่วยดูแลอาคารสถานที่ เป็นต้น

6. ลักษณะของครูที่ดีจะต้องประพฤติดี ลักษณะดี รับผิดชอบการสอนและสอนดี ยุติธรรม มีมนุษยสัมพันธ์

7. ลักษณะที่จำเป็นของครู คือ

ความเที่ยงธรรม

ความซื่อสัตย์สุจริต

การตรงต่อเวลา และรับผิดชอบงาน

ตรงประพฤติ

การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

การค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ

ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

8. จากข้อ 7 นำมาจัดเข้ากลุ่ม จะได้กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

มีความรู้ดี

สอน
 สุขภาพดี
 ประพฤติดี
 มีน้ำใจประชาธิปไตย

9. เรียงลำดับความสำคัญของลักษณะของครูที่ดี จะได้ดังนี้
- คุณธรรมและความประพฤติ
 การเป็นพลเมืองดี
 การอบรมแนะแนวปกครอง
 การสอน
 มนุษยสัมพันธ์
 บุคลิกลักษณะ
 สุขภาพกาย และจิต
 วิชาการ¹

บทบาทของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นหน่วยงานหนึ่งของคณะวิชาในมหาวิทยาลัย ดังนั้นอาจารย์ในโรงเรียนสาธิตจึงมีภาระหรือบทบาทเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยด้วย ซึ่งเป็นบทบาทที่นอกเหนือไปจากบทบาทของ

¹ เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะ, "รายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะของครูที่ดี" (กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมการฝึกหัดครู, 2520), หน้า 367 - 369.

ครู โดยทั่วไป

มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ หรือภารกิจที่จะต้องดำเนินการอยู่หลายภารกิจ ซึ่งมีประเด็นสำคัญดังนี้

1. ภารกิจด้านการเรียนการสอน
2. ภารกิจด้านการวิจัย
3. ภารกิจด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม
4. ภารกิจด้านการทะนุบำรุงสร้างสรรค์ศิลป และวัฒนธรรม

จากบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ได้มีผู้รู้ นักวิชาการ นักการศึกษา ได้ให้แง่คิดเกี่ยวกับหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัย และบทบาทของอาจารย์ไว้หลายประการ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปฏิญญา สาทร กล่าวถึงหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัยมี 4 อย่าง คือ

1. วิจัยหาความรู้ใหม่ และส่งเสริมวิชาการ (Research and Scholar ship)
2. ให้ความรู้ทั่วไป (General Education)
3. เตรียมพลเมืองผู้มีการศึกษาสูงให้แก่สังคม (Preparation of Education People)
4. ให้บริการแก่สังคม (Social Services)¹

¹ ปฏิญญา สาทร, "แนวคิดสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย," จันทร์เกษม 99 (มีนาคม - เมษายน 2514), หน้า 39.

อาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นบุคลากรส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย จึง
มีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่องานกิจของมหาวิทยาลัยด้วย

รพี สุวรรณะชญ ไก่กล่าวถึงผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์
มหาวิทยาลัยในประเทศไทยดังนี้ อาจารย์ ผู้บริหาร และนักศึกษา ต่างก็
ความเห็นคล้อยตามกันว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยควรมีคุณสมบัติที่สำคัญดังนี้ คือ
เป็นนักวิชาการ มีศีลธรรม มีความสามารถในการสอน มีมนุษยสัมพันธ์ มี
ความสนใจในการสอน มีความสนใจและสามารถในการวิจัย มีประสบการณ์
ในงานที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาที่ได้อีกฝนมาโดยเฉพาะ และ
รวมตลอดไปถึงวิชาที่เกี่ยวข้องด้วย ¹

ระวี ภาวีไล และ สิปปนนท์ เกตุทัต กล่าวถึงความเจริญ
ของมหาวิทยาลัยว่า คุณภาพและความเจริญของมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับบุคคล และ
ผลงานของมหาวิทยาลัยนั้น บุคคลที่ดีที่เจริญย่อมก่อให้เกิดผลิตผล ผลิตผลของ
มหาวิทยาลัยมีใช้อยู่ที่ปริมาณนักศึกษาที่สำเร็จ หรือปริมาณของนักศึกษามีใช้อยู่ที่
ปริมาณของคึก หรือจำนวนคณะ หรือจำนวนแผนกวิชา แต่ตรงกันข้าม ผลิตผล
อันสำคัญของมหาวิทยาลัยคือ คุณภาพของความรู้ที่ถูกคิดค้นขึ้นใหม่ รวบรวมไว้
เพื่อถ่ายทอดไปยังปัญญาชน อนุชน และสังคม รวมทั้งคุณภาพและคุณธรรมของ
นักศึกษาที่มหาวิทยาลัยได้สร้างสรรค์ขึ้น ตลอดจนคุณภาพของการบริการให้แก่
สังคม ผลิตผลเช่นนี้เป็นผลิตผลที่วัดไม่ได้เป็นตัวเลข และไม่อาจจะวัดได้เป็น
กำไร ขาดทุน แต่ปัญญาชนทุกคนย่อมจะตัดสินได้ว่า มหาวิทยาลัยแต่ละมหาวิทยาลัย

¹ รพี สุวรรณะชญ, "บทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยในประเทศไทย,"
คู่มือปริทัศน์ 3 (มีนาคม 2521), หน้า 18.

มีคุณภาพดีแล้วเท่าไร มหาวิทยาลัยจะดีเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับบุคคลภายในในมหาวิทยาลัย เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีหลายกลุ่ม ตั้งแต่ นักวิชาการ นักบริหาร นักศึกษา เจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการแก่นักวิชาการ และนักศึกษา และเจ้าหน้าที่ธุรการ นอกจากนี้ความเจริญ และคุณภาพของมหาวิทยาลัยยังขึ้นอยู่กับนโยบายและการประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดผลผลิตดังกล่าว ¹

วิรุทธิ์ บุญสมบัติ กล่าวถึงงานของอาจารย์ดังนี้

1. มีอะไรบ้างที่เป็นงานของอาจารย์

ปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการ แสวงหาความรู้ ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางวิชาการต่อสังคม ดังนั้น หน้าที่ทั้งสามประการนี้จึงต้องเป็นหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัย

2. การมอบภาระงานให้อาจารย์

ในบรรดาภาระงานของอาจารย์มหาวิทยาลัย มีงานหลายอย่าง ที่อาจารย์ควรเป็นผู้ริเริ่มเอง เช่น งานวิจัย งานเขียนบทความ งานแต่งตำรา เป็นต้น ²

¹ ระวี ภาวีไล และสิปปนนท์ เกตุทัต, "ศาสตราจารย์," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 3 (พฤศจิกายน 2511), หน้า 26 - 27 .

² วิรุทธิ์ บุญสมบัติ, "การริเริ่มภาระงานของอาจารย์มหาวิทยาลัย" รายงานการประชุมสัมมนาคุณภักดิ์ เรื่อง การส่งเสริมคุณภาพงานของคณะวิชาใน มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 76.

ปัญญา สาร กล่าวถึงภารกิจของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ไม่ควร
จะละเว้นมี ดังต่อไปนี้

1. เตรียมการสอนและวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาว
2. เข้าห้องสอนตรงเวลา และสม่ำเสมอ
3. วางแผน เตรียมการ และจัดการเกี่ยวกับการสอน หรือการ
ประเมินผลอย่างรอบคอบ และถูกหลักวิชา
4. กำหนดเวลาประจำวันให้นิสิต หรือนักศึกษาเข้าพบได้จริง ๆ
โดยอาจารย์จะสละเวลาที่กำหนดไว้ให้แก่นิสิตหรือนักศึกษา
5. พบปะหารือในคาบวิชาการ และการเรียนการสอนกับอาจารย์
ผู้ร่วมงาน หรือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนในแผนกวิชาเดียวกัน หรือผู้ที่หน้าที่
สัมพันธ์กันอยู่เสมอ
6. รับผิดชอบสอนให้ตรงกับแนวทางที่หลักสูตร หรือแผนกวิชา
หรือคณะกำหนดไว้
7. ค้นคว้า วิจัย เขียนตำรา เขียนคำสอน และบทความสำหรับ
วารสารทางวิชาการต่าง ๆ เป็นประจำ
8. จัดทำรายการหนังสือใหม่ ๆ ให้แก่ห้องสมุดเพื่อให้ห้องสมุดจัด
ซื้อหรือหามาไว้ให้แก่นิสิต หรือนักศึกษาอยู่เสมอ
9. อ่านหนังสือ และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาการที่ตนเองรับ
ผิดชอบ หรือวิชาการท่านอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ
10. แบ่งเวลาให้แก่ตนเองสำหรับใช้ความคิดเกี่ยวกับวิชาที่สอนบ้าง
มีใช้คิดถึงวิชาที่สอนเฉพาะตอนที่เข้าห้องสอนเท่านั้น ¹

¹ ปัญญา สาร, "แนวคิดสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย,"
จันทร์เกษม (มีนาคม - เมษายน 2514), หน้า 40 - 41.

วิจิตร อวาระกุล ไก่กล่าวถึงอาจารย์มหาวิทยาลัยว่าเป็นผู้ที่ได้ฝึกฝนในการใช้หลักวิชาและทฤษฎีอยู่เสมอ ควรจะได้เป็นผู้ที่มีโอกาสได้ใช้ความรู้เสนอแนะให้ความคิดแก้ไขปัญหาทางสังคม ตามที่เรากำลังเผชิญอยู่ และพอจะมองเห็นได้ เช่น

1. ในด้านการให้คำปรึกษา หรือเป็นที่ปรึกษา ช่วยในการบริหารประเทศ ฯลฯ
2. ทางด้านผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น การผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้ ทางด้านการศึกษา ฯลฯ
3. ทางด้านวิชาชีพ โดยการบริการทางความรู้แก่ผู้ที่ประกอบอาชีพ หรือผู้ที่ปฏิบัติงานที่ต้องการความรู้เพิ่มเติม โดยการเริ่มโครงการอบรมระยะสั้นหรือระยะยาว หรือโดยการบริการการเรียนอื่น ๆ โดยเอกสาร ตำรา วารสาร ฯลฯ
4. ด้านการแพทย์ สาธารณสุข อนามัย เรื่องที่เกี่ยวกับความเจ็บไข้ได้ป่วย ปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัย มหาวิทยาลัยที่มีคณะแพทย์ หรือคณะอื่นที่เกี่ยวข้องน่าจะบริการวิชาการแก่สังคมได้¹

บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้การศึกษแก่นักเรียน นอกจากจะมีพวกครู นักวิชาการแล้ว บุคคลที่เราควรให้ความสนใจ และเห็นความสำคัญอีกพวกหนึ่งคือ ผู้ปกครองของนักเรียน จากการศึกษา หนังสือ เอกสาร และ

¹ วิจิตร อวาระกุล, "ภารกิจของมหาวิทยาลัยด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคม" รายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง ภารกิจของมหาวิทยาลัยที่สังคมไทยมุ่งหวัง (พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2517), หน้า 83 - 84 .

งานวิจัย ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูประถมศึกษา และบทบาทของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ซึ่งโดยมากจะเป็นการกล่าวถึงครูในแง่ของนักวิชาการ หรือผู้รู้ ที่ได้ใช้ความรู้ วิจารณ์ และการศึกษาปัญหาจากประสบการณ์ของนักวิชาการทั้งสิ้น ซึ่งโดยแท้จริงแล้วเราควรรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองที่เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนด้วย ว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ในโรงเรียนเป็นอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยมีคงามสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง เพื่อนำมาศึกษาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยยึดถือ แนวคิด จากงานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ดังที่ได้ยกมากล่าวข้างต้น เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งเกณฑ์สร้างแบบสอบถาม ที่จะศึกษาความคาดหวัง และความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่ออาจารย์ในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสาธิต ซึ่งจะมีรายละเอียดในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย